

(המשך מעמוד 13)

ברגמן, כפטריות אחרי גשם הלירות. סרט טיו הישנים היצאו מהמחסנים. סרט נפלא נוסף שלו, **התייבה**, העוקב אחר יום אחד בחייו של רופא זקן, בו הוא עורך את האוזן הימנית בהגיעו לשיא הצלחתו, הצליח אף הוא למלא קופות. גם שני סרטים ישנים, שאינם נמנים על פאר יצירותיו של הבמאי השבדי, **מיניקה ושיעור באהבה**, היצגו בהצלחה, למרות שטרם הגיעו לתל-אביב.

שתי יצירות אלה, מעיין הבתולין ותותי בר, עמדו בראש סרטי השנה בשלמותם האומנותית. הסרט שתפס את המקום השני ברשימה היה הסרט המזמר ביותר של השנה, **עד כרות הנשימה**, סרטו הראשון של הבמאי הצרפתי הצעיר ז'אן לוק גודאר. היה זה סרט אקזיסטנציאליסטי מוביל, רחוק פסיכיים וניהיליים. אולם המיוחד שבו היה סיגנונו. גודאר מצא בסרט זה, שהוסרט כולו על דרך האילתור, דרכי ביטוי קולנועיות חדשות המהממות בכוח השופע מהן.

יצירה עזת-ביטוי נוספת באה השנה מי פולין. הבמאי הפולני אנדרי ואידה הגיש את **פנינים ואפר**, סרט רעיוני מעמיק על בעיות תקומתה של פולין החדשה על חורבות פולין הישנה. סרט זה, שהצטיין בביקורת על המשטר הקיים בפולין, ראוי ללא ספק למקום השלישי ברשימת הסרטים הטובים של השנה.

אחת ההצלחות הקופתיות הגדולות ביותר של השנה נפלה בחלקו של הסרט היווני **רק בימי הזה**, יצירתו של הבמאי ז'ול דאסי. דאסי, שבעבר נחל כשלונות שכמעט וחסלוהו כבמאי קולנוע, חזר בי סרט זה — שבמרכזו עמדה היצאנות לא כמקצוע אלא כדרך חיים והשקפת עולם — לגדולתו. היה זה סרט שהצלחה, יחד עם עלילתו, לשקף גם בצורה נהדרת את החיים והכנותיות של העם היווני. הוא תפס את המקום הרביעי.

★ ★ ★

מהזיכרון עד יוגוסלביה

נוסף להמשת הפרטים המצטיינים, התבררה השנה בשפע של יצירות אחרות בעלות אופי דומה. כך, למשל, הצטיינו הקומדיה האמריקאית של בילי וילדר **הדירה** והמערבון האנטי-מערבוני **שבטת המופלאים**, שהוסרט על-פי הסרט היפאני שבנתה הסאמוראים. סרטים טובים אחרים שנתפחה הוליווד לשוק הישראלי היו **אדמר גנטרי**, אודות עלילותיו של סוחר דת, לפי הרומן של סינגלר לואיס; ו**ויצ'אי ד'פון**, מערבון שנכתב בידי היתחזאי ארתור מילר ובוים בידי ג'ון הסיין.

צרפת סיפקה יצירות פאר כמו **הצריכה והאהבה** — לקט של מערכונים קולנוע של נושא האהבה בכל הגילום, ביצועם של גדולי במאי צרפת: **אנשי הצימרת** — סרט ביקורת חברתית על שלטונם של מאה המשיחיות בחברה הצרפתית; ו**ג'ורדן שר פשנתרון** — סרטו השני של פרנסיס (400 המלקות) טריפו, שהיה סרט גנבסטרס ציני.

האיטלקים התעלו לרמה רק בשני סרטים: סרטו של לוציאנו ויסקונטי **ריקן ואחיו** — סרט כבד, על גורלה של משפחת איכרים דרסי-איטלקית שנותקה מאדמתה, בינוסח האחים קארמאוו; והסרט **קאפי**, על גורלה של נערה יהודיה במחנה ריכוז נאצי בנושא דומה הצטיינו אף היוגוסלבים, שהגישו את **המעגל הטישני**, סיפור רומיאו ויוליה בין נערה יהודיה וצעיר ניצרי, על רקע הכיבוש הנאצי.

בין סרטי התעודה התעלו השנה שלושה סרטים לרמה נדירה, זכו גם להצלחה קופתית. היו אלה **מיין קאמפף**, הסרט הי תעודתי על עליית הנאצים, שהורכב מי צילומי הנאצים עצמם; **אמריקה המיוזרה**, סרטו של פרנסיס רייכנבאך, על המיור שבאירוח-החיים האמריקאי בעיני צרפתי; ו**המסע הנפלא**, סרטו של רוברט לאמוריס, שהציג את צרפת ממעוף באלון.

סוג סרטים אחר שנפוץ השנה על ידי בדים הישראליים היו סרטי-הראאה ההמוניים. מכולם התעלה רק אחד, **ספארט טאקים**, מעל הממוצע הרגיל בסרטים אלה.

★ ★ ★

אמאזונות מוגזות-ראש

יש לציין בסיפוק את התמעטותם של סרטי הזבל על בני הארץ. למרות שאלה לא חסרו, שוב לא נחלו הצלחות כמו בי עבר. לעימת זאת לא נאחסו כשלונות קול-

נועיים גדולים השנה. ברובם היו אלה כשי לונות של סרטים בעלי יומרות גדולות שי החטיאו את מטרם, היו משוללי ערך קולי נועי או כל ערך אחר שהוא.

בראש רשימת הכשלונות עומד כמובן **אקסורום** של אוטו פרמיג'ה, שכשלונו היה צפוי מראש. ההצלחה הקופתית של הסרט בארץ מובטחת: כבר עתה נמכרים כרטיסים להצגותיו שלושה שבועות מראש. כי זהו הסרט הנור הראשון העוסק בהרחבה בנושא ישראלי קרוב — מלחמת העצמאות ותקומת המדינה. אולם למעשה משולל ה סרט ערך היסטורי, מוסרי או אומנותי ביותר מבוטס על זיוף, קיטש ספרותי ו חוסר דרמה פנימית בעלילה.

באותה צורה נכשלו גם הצרפתים בי **אוסטרליין**, סרט שנועד להנציח באומנות הקולנוע את תקופת נפוליאון, נכשל אף הוא מכל הבחינות.

בשטח הבידור הפיקה הוליווד השנה שני סרטי ענק. האחד היה **פפה**, בו כיכב הכוכב המקסיקאי קטיפלאס ובו שותפים עשרות כוכבים הוליוודיים אחרים. סרט זה החטיא את יעודו העיקרי: במקום להיות משעשע, הוא משעמם. סרט בידור שני היה **הבה נתעלסה**, אליו גויסו הכוכבים המבריקים ביותר, כאיב מונטאן ומרילין מונרו. למרות המאמצים בהפקתו, היתה זו מלודרמה חיתרת וקלושה.

כשלונות אחרים ברשימה: **בן-החור**, סרט-הראאה התייכני, שזכה באוסקרים בי המונים, ושלמעשה לא נבדל מיצירות דור מות אחרות, כמו **עשרת הדיברות** של ססיל ב. דה-מיל, שהוצג סוף-סוף בארץ; **המיליונרית** — קומדיה שלא הצחיקה עם סופיה לורן ופיטר סאלס; **ג'ובנקה** — עלילות אמאזונות מודרניות במלחמת העולם השנייה, בהשתתפות חמש כוכבות מגולחות-ראש.

בין הכשלונות בלט כשלון, שלא היה כה צורם. אולם מאחוריו הסתתרה טרגדיה אנושית. היה זה הסרט **גלוריה** (באסטרפילד 8) בו כיכבה **ארייבט טיילור**. ליה, שי הדראמה האישית שלה בבאבקה על חיה הסעירה השנה את העולם, זכתה עבור משחק בק בסרט זה בפרס אוסקר הנכסף, לו המי תינה שנים. אולם למרות הפרס החטיאה ליו את תפקיד נערת הטלפון אותו היתה צריכה לגלם, גרמה לכשלון הסרט כולו.

★ ★ ★

יצאנית גנבה את ההצגה

מעל למה השחקנים שנראו השנה על הבד, התעלו רק שלושה לדרגה בה היה משחקם בבחינת חוויה בלתי-נשכחת. בין הנשים היתה השחקנית היווניה **מרינה מרקורי** חסרת מתחרות. הופעתה בי רק בימי חול, וכן בסרט היווני הישן שי הוצג השנה, **סמלה**, הוכיחה כי היא בעלת אישיות דרמטית נדירה, היוצרת קשר חם עם הצופה גם דרך האקרן.

בין הנברים זרחה השנה כוכבו של ה שחקן הצרפתי הצעיר **ז'אן פול ברי מונרו**. בלמונטו, שהשתתף כבר בעשרות סרטים, נראה בארץ רק בסרט אחד — עד כלות הנשימה. אולם די היה בהופעה אחת זו כדי להוכיח שהשחקן, כוכב הנל החדש הצרפתי, מצטיין ברעננות משחקו ובכוסר עיצוב מפילאי. יחד עם משחקו המעולה הפך בלמונטו לאלילן החדש של ציפיה הקולנוע, למרות כיעורו החיצוני.

במשחק קלאסי נוגע ללב הציג את עצמו לקהל הצופים הישראלי השחקן השבדי שופטר זה מכבר — **ויקטור סויבר טרוב** הישני, ששיחק את התפקיד הראשי בסרטו של ברגמן תותי-בר.

מבין שחקני המישה הצליח בפעם הראשונה שחקן ישראלי לזכות במקום הראשון. היה זה **אבנר חזקיהו**, שהופיע כי קומדיה הישראלית של פיטר פריי אי לייק מייק בתפקיד מישה, הציג גלריה של 12 טיפוסים שונים, בצורה בלתי נשכחת. בין הנשים התעלה **שירלי ג'ינס**, כיצאנית בסרט האמריקאי אלמר גנטרי, הצליחה לגנוב את ההצגה בסרט זה, בו כיכבו ברט לאנקסטר וג'ין סימונס, שאף משחקם היה משובח.

נוסף לאלה ראוי לציון מיוחד שחקן ותק וידוע, שאחרי הפסקה ארוכה חזר סוף-סוף לגלם תפקיד של ממש. ו**ויטוריו דה-סיקה** גילם את התפקיד הראשי בסרטו של רוברט רוסליני הנגואל דה לה רוברה. ה סרט, שנכס על קורותיו של נוכל פחדן שי הפך בעל כרחו לגיבור לאומי של המתחרת האנטי-נאצית באיטליה, לא הגיע לשיאו הרגילים של רוסליני. אולם דה-סיקה הזקן חזר בו אל ימיו הטובים, בהן מלך בי כיפה כשחקן אופי גאונים.

האב ובנו

כפי שצולמו מיד אחרי נסיון המשטרה שלקס בכוח מן השדרה, תחת עינו השמאלית של אמנון טוילי נראית בבירור חבורה אשר נגרמה לו מידי שוטר. מכות אלה לא שברו את רוחו של השובת, הגבירו את כוח-רצונו.

מאת אמנון טוילי

השופט. כמה אנשים טובים אחזו את עגלתי הנכה והרימו אותי לקומה השנייה. לא ידעתי מה אענה לשופט, כשיפנה אלי. לא ידעתי אם בכלל אדע לפצות פה.

ניגש אלי אדם אחד ושאל אותי אם יש לי עורך-דין. עניתי לו שאין לי אפשרות לשכור פרקליט. או הוא הציג את עצמו כעורך-דין דויד דראנזון והתנדב להגן עלי.

השופט נכנס. הוא התבונן בחיק שלי, הסתכל בי, ואמר: "אמנון טוילי, אתה מואשם בכך שאתה מפריע לציבור, על-ידי כך שהצבת את מיטתך בשדרה וישנת שם בלילות — האם אתה מודה באשמה?" עורך-הדין ענה בשמיי: לא מודה, והשופט דחה את המשפט.

★ ★ ★

מוראני שר חייר

אתם, אורחים יקרים, אינכם שופטים. אל תאמרו לכם מה שלא עניתי לשופט. לכם אומר: כך אני אשם. אני מודה שאני מפריע — למצפונכם!

אני מודה שעגלת הנכה שלי, ולידה השלט המספר על תלואתי, אינם נותנים לאנשים לעבור בשלחה בשדרה. לא מפני שהמקום צר. לא, לא, לא זה המפריע לאנשים. הם אינם יכולים לעבור בשקט — כי מצפונם אינו נותן להם.

המתרחצות

הצעירות, שהיו בדרך לבריכת השחיה שליד חוף הים, לא יכלו לעבור על פני מיטתו של הנכה השובת מבלי להעצר ולהתעניין במצבו. התעניינות דומה עורר השובת אצל רוב העוברים-יזשבים, שהכירו את בעייתו.